

Bijengezondheidsdag Bijen@wur 2018

Tekst Wietse Bruinsma

Deze dag, alweer de zevende editie, stond in het teken van invasieve exoten, waarvan we er één helaas maar al te goed kennen.

Wil Tames van het Centrum voor milieuwetenschappen (CML, Universiteit Leiden) hield een inleiding waarin hij de verschillende begrippen verhelderde. Zo is niet iedere exoot een invasieve: daarvoor is vestiging in een (semi-)natuurlijke habitat nodig, en moet de soort een bedreiging vormen voor ecosysteem, economie of gezondheid. Schade aangebracht door invasieve exoten komt op de vijfde plaats (na onder andere habitatvermindering en klimaatverandering), maar de berekening hiervan loopt per land nogal uiteen. Exoten zijn niet alleen maar slecht: ze leveren ook veel informatie, en vormen zogezegd een levend laboratorium-experiment. Als exoten al 100 jaar aanwezig zijn, worden ze trouwens tot de inheemse flora of fauna gerekend (vergelijk fazant, konijn en tamme kastanje).

Hoe te controleren op de komst van invasieve exoten is de grote kwestie. De regering legde tot dusverre de nadruk op vrijwillige convenanten, maar dat blijkt in de praktijk niet goed te werken.

Tjeerd Blacquièr van Bijen@wur presenteerde zijn visie op de bestrijding van varroa door middel van natuurlijke selectie. Bestrijding van varroa is weliswaar op dit moment nodig, maar is geen echte oplossing daar op deze manier geselecteerd wordt op grotere virulentie en op grotere resistentie van varroamijten tegen diergeneesmiddelen. Als er geen natuurlijke selectie meer plaatsvindt betekent dat op termijn kwaliteitsverlies van de bijenstand.

Zie voor een uitgebreide beschrijving van zijn uitgangspunten en onderzoeksmethodiek *Bijenhouden 2018 nr. 1*.

Coby van Dooremalen van Bijen@wur besprak de inhoud van een nieuw te verschijnen publicatie over het effect op bijenvolken van verschillende stressoren die naast varroa optreden. In een tweejarige proef vergeleken zij en haar medeauteurs de uitwerking van en de interactie tussen varroa, nosema (meestal *N. ceranae* en nauwelijks *N. apis*, hoogstwaarschijnlijk) en toediening van imidacloprid. De resultaten toonden eens te meer aan dat varroa verreweg de belangrijkste factor is in de overleving van bijenvolken en ook voor wat betreft de grootte van de volken. Nosema had slechts een zeer kleine invloed en van de toediening van imidacloprid viel geen effect aan te tonen. Ten slotte toonden de onderzoekers nog aan dat er een interactie bestond tussen de aanwezigheid van varroa en de

toediening van imidacloprid, maar alleen in de volksgrootte; in het sterftepercentage viel deze interactie niet terug te vinden.

Bram Cornelissen van Bijen@wur behandelde invasieve plagen, de Kleine Bijenkastkever (heel in het kort) en de Aziatische hoornaar (uitgebreider). Na de signalering in september 2017 van een nest Aziatisch hoornaars in Zeeland valt te verwachten dat in 2018 aanmerkelijk meer waarnemingen zullen worden gemeld. Maar misschien wordt de soep niet zo heet gegeten als hij wordt opgediend: we kennen tot nu toe het effect van deze hoornaars op de sterkte van bijenvolken niet. Observeren en monitoren is vooralsnog de boodschap, want bestrijding van nesten is niet effectief gebleken, wanneer de Aziatische hoornaar zich eenmaal in een gebied gevestigd heeft. Aangezien moet nog worden dat de effectiviteit van plaatsing van wespenvallen nog onduidelijk is. Bovendien treedt erg veel bijvangst van andere insectensoorten op. Observeren dus, liever dan proberen te vangen. Daarbij is een juiste determinatie van groot belang: de Europese hoornaar (*Vespa crabro*) lijkt erg op de Aziatische, maar is een bij wet beschermde soort. Op de website <https://bit.ly/2GRhQnn> staat wat u moet doen als u een Aziatische hoornaar ziet. In *Bijenhouden 11(6):20-22;2017* verscheen eerder een artikel van Bram Cornelissen over exoten. ●

Kleine Bijenkastkever (*Aethina tumida*). Foto University of Florida.